

"No vaig ser més valent: vaig tenir més sort"

Francesc Aura (Alcoi, 1918), supervivent del camp de Mauthausen. Amb poc més de 17 anys va anar a defensar Madrid a les ordres de la república i les circumstàncies el van passejar per diversos camps de refugiats, fins a ser atrapat per la mandíbula nazi i deportat a Mauthausen, on amb el número 4.208 es va familiaritzar amb l'horror i va tenir la sort de salvar la pell i els ossos. Amb motiu del 50 aniversari de l'alliberament refà la seua història.

Cinquanta anys li han arribat a desfigurar la memòria, senyor Aura?

—Fa cinquanta anys i és com si fóra ahir. Per a mi no s'ha esborrat res. Porte aquests cinquanta anys recuperant-me d'aquelles tragèdies tan grans que vam tenir tots els deportats.

—On comença la seua peripècia?

—Tenia 17 anys i mig quan va començar la guerra, i no em van admetre per a anar voluntari a la defensa de Madrid. Treballava en el tèxtil, en els anglesos, que deien. Jo era sindicalista, de la CNT, que era el sindicat que predominava a Alcoi. Com que no em van deixar anar-hi voluntari per jove, em vaig allistar a la instrucció, per a tenir una preparació militar en el moment en què em permeteren eixir. Finalment, vaig poder eixir el 3 d'octubre del 36, al 5 Regiment de Madrid. A primera línia. Forces de xoc. Vaig caure tres voltes ferit, i vaig passar la frontera ferit. Ens van concentrar en els camps d'Argelers, Sant Cebrià i Barcarès, però van entrar les forces colonials, els algerians i els senegalesos, i van anar espantant-nos i reduint-nos l'espai perquè no hi havia prou platja per a tots els que passaven la frontera. A França van canviar les coses.

—S'aproximava la guerra mundial.

—En efecte, i es va presentar una eixida a la situació tan precària que teníem als camps. Van començar les crides pels altaveus per a incorporar-nos a la legió i als batallons de marxa. Nosaltres vam crear companyies de treball militaritzades, perquè no érem legionaris. El nostre objectiu era treballar en les carreteres, eixamplant-les, però les circumstàncies van imposar que ens transportaren a l'Alsàcia i la Lorena. En la part de la línia Maginot del costat de Bèlgica hi havia una zona que estava per a fortificar. Hi va haver un moment que els comandaments de les nostres companyies, que eren francesos, se'n van passar a les línies alemanyes. Portaven els plànols de les fortificacions i als alemanys no els va resultar difícil entrar per darrere. Nosaltres vam recular fins a la frontera de Suïssa, on no ens van deixar passar i van amenaçar d'obrir foc. La situació es va agreujar i vam decidir separar-nos perquè a poder salvar-se cadascú pel seu compte.

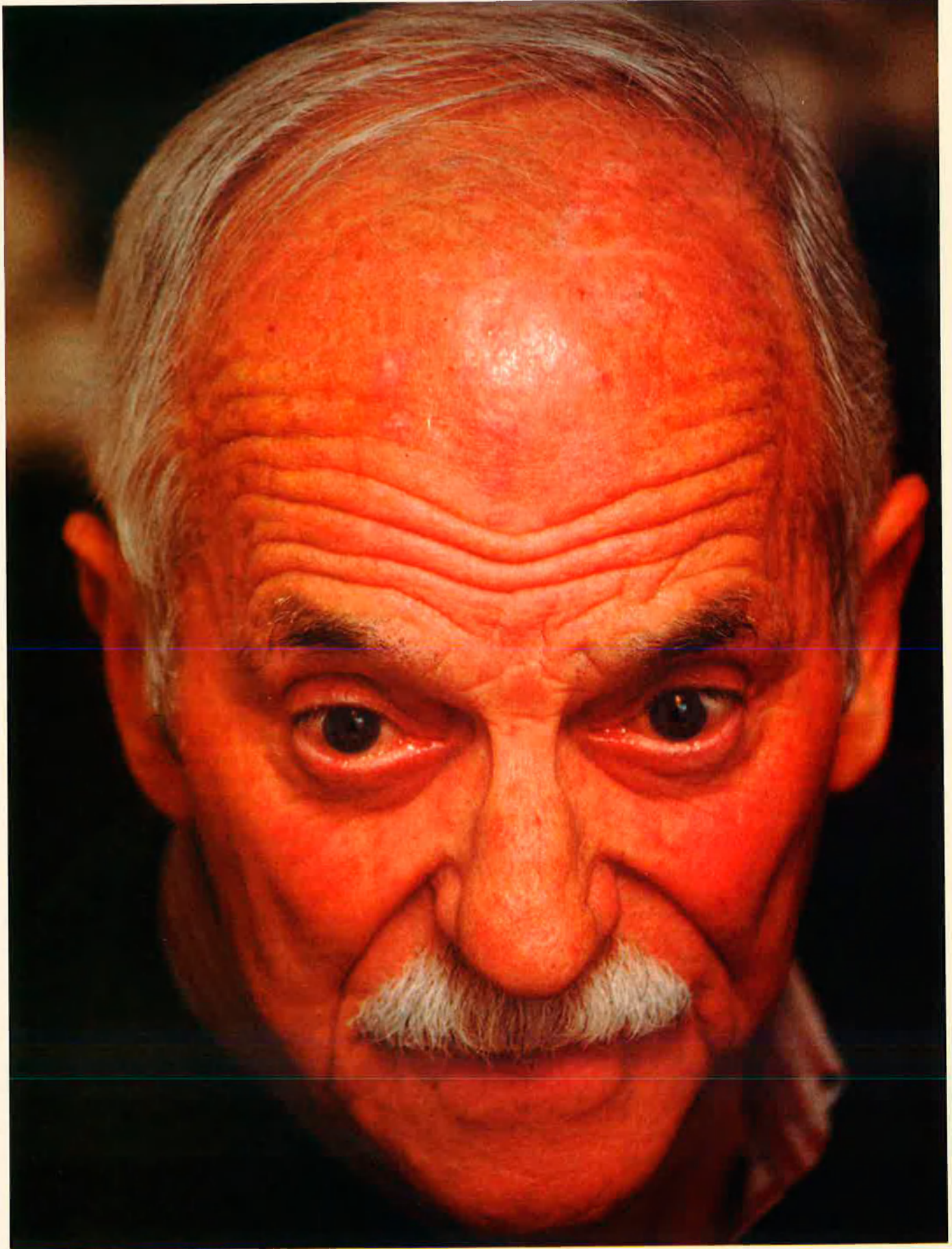
—Com el van caçar els nazis?

—Prop de la frontera vivien uns emigrants

italians, i com plovia els vaig demanar si m'hi podia quedar. Em van oferir el paller i a mitja nit, com que ja m'havia reposat un poc i sentia els camions dels alemanys en moviment d'avanç, vaig decidir eixir per a no comprometre aquestes persones. I a l'eixida del poble em van fer l'alto i em van clavar en una espècie de presó, on em vaig trobar amb francesos i espanyols. Des de la frontera suïssa, en marxa i plovent, ens van portar fins a Belfort, als camps de presoners de guerra francesos. I un dia ens van formar i en vagonets d'animals ens van portar a Alemanya, a un altre camp. Allí, ens van formar i a través d'un intèrpret ens van dir que anàvem a les colònies alemanyes, i si teníem un bon comportament, en uns anys seríem alliberats. Ens van ficar en els vagonets d'animals, en les mateixes condicions, uns damunt d'altres, i vam estar tres dies de viatge. El primer dia encara es respectaven les formes i la disciplina dins del vagó. Primer orinàvem sobre la porta, però a mesura que passava el temps i venia l'esgotament, fèiem les necessitats allà on venia. Excrements i orins pertot. Tres dies sense menjar i tres dies sense beure. Alguns de més edat no ho van poder resistir. En vam apilar sis o set, de cadàvers. Cada parada que feia el tren, pensàvem que havíem arribat, però no. Al final vam arribar a l'estació de Mauthausen. Vam començar a sentir crits, perquè l'alemany quan parla pareix que crida, i gossos lladrar. Es van obrir les portes i a bastonades i culatades, a formar. A ells només els interessava que la formació. Costera amunt tots formats, i vam veure el penal de Mauthausen. Tenia vint-i-dos anys i set mesos. Era el 26 d'abril del 41. Hi vaig passar quatre anys i nou dies. Tota la joventut se'm va quedar allí. Abans d'arribar a la porta ja vam veure presos vestits amb ratlles, amb les gorres afonades fins l'orella. Demacrats. La SS ens va deixar i ens van mamprendre els *kaapos* de vara.

—Qui eren?

—Ex-presidiaris, criminals. Anaven tatuats de dalt a baix. Eren bèsties, no eren persones. La jerarquia del camp els havia donat els poders màxims. Portàvem poc equipatge. Una manta, una motxilla... Estava inservible per les condicions del vagó. I ens van fer deixar-ho en terra i despullar-nos. Amb unes màquines ens arrancaven els pèls de l'engonal i sagnant, a les dutxes. Aigua gelada. Quan eixies, a l'altre costat

et donaven l'uniforme i a la formació. El seu encabotament era la formació. I quan detectaven la més mínima aparença d'antipatia, et pegaven amb el genoll a les parts i et deixaven amarg en terra. Tu procuraves alçar-te de seguida perquè t'ho exigien. Tenien una habilitat tremenda. Punyades a la cara en pegaven poques. Les pallisses del camp eren sempre a base de punyades al fetge. Poca sang. Colps profunds. Amb efecte. Perseguien esborrar tota la humanitat de de la persona i convertir-la en una bèstia per a dominar-la a la gana i caprici del terror.

—*Quina activitat seguien en el camp?*

—Era imprescindible la formació perfecta: ja podies passar fam o estar cansat. Tant a l'entrada com a l'eixida l'alineament havia de ser perfecte. Sempre en contínues formacions, accelerades. Baixàvem a la pedrera, que tenia 186 escalons. Els *kapos* se situaven a la part de dalt i començaven a repartir vara per a propagar el pànic i que alguns caigueren pel precipici. Tenien la norma de desorientar el pres. No sabies la faena que havies de fer. No sabies si el treball que feies era productiu o no. Funcionava la picardia. Els presos més veterans ens deien que no consistia a treballar molt sinó a tenir molta vista de cara als *kapos* i els guàrdies. Si estaves massa temps parat, els guàrdies xiulaven i acudien els *kapos*. Si et pegaven quatre puntellons o punyades, estaven ben pegades, però si et preni el número, eren vint-i-cinc colps. Eren molt durs.

—*Li'ls van pegar?*

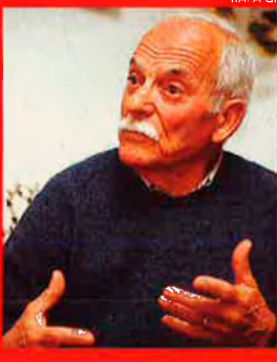
—Sí, però no per no treballar. Me'ls van pegar perquè quan veníem de treballar ens van separar uns quants per a descarregar un camió de pa. Tenia molta fam, i mentre portava els pans amb les mans no vaig poder aguantar-me i vaig pegar un mos. El *kapo* em va veure i em va pegar, però l'SS va fer que em prenguera el número. I quan vaig entrar al camp em van cridar. Vaig posar els peus en el banquet i amb una vara de bou peluda em van pegar les garrotades. Una d'elles em va danyar la columna. Quan vaig tornar a la barraca tenia tot el cul rebentat, i el cos tot una llaga. I l'endemà a treballar. Vaig estar dos o tres mesos dormint panxa avall.

—*No va anar a la infermeria?*

—No. Era pitjor. Si qualificaven que un estava greu, l'enviaven a Gusen i en aquells moments, que estaven entrant molts presos, calia eliminar-ne. T'aplicaven la injecció de gasolina. S'havia d'aguantar molt i fer passar el temps. No teníem ni alcohol per a desinfectar. Se'l repartien els *kapos* i els caps de barraca i se'l bevien. Era gent depravada. Al servei del terror. Era clar el dia que t'escapaves de les seues barbaritats. Era normal veure pegar fins a rebentar l'estómac i fer-li eixir la sang per la boca. Hi havia gent que no podia suportar-ho i es tirava desesperada a la reixa d'aram, que

“Si estaves ferit, valia més aguantar i no anar a la infermeria, perquè si qualificaven que un estava greu, l'enviaven a Gusen. En aquells moments entraven molts presos i calia eliminar-ne. T'enviaven a Gusen i t'aplicaven la injecció de gasolina.”

estava connectada a l'alta tensió. No és que jo era més valent: he tingut més sort. La finalitat sempre era la mort. El comandant del camp, a través d'un intèrpret, deia en les formacions que del camp de Mauthausen ningú eixiria en vida. Que només s'eixia per la xemenera del crematori.

—*Vostè no havia sentit parlar d'aquells llocs abans d'arribar-hi?*

—No. Ni crec que el poble alemany ho sabera. No és que el poble alemany ignorara la política que es portava, però potser sí que desconecien les coses que es realitzaven en l'interior dels camps. Ni tan sols els que estàvem dins del camp teníem la informació total del que passava. Certes coses s'escapaven fins i tot al qui estava en el lloc més privilegiat. Només tenies informació de les coses que presenciaves. I sempre estaves preguntant-te com era possible que les persones pogueren arribar a uns extrems tan fanàtics.

—*Els maltractaven a tots per igual o feien distincions amb els jueus?*

—El comandant ens va dir en una de les formacions que nosaltres moriríem secs com un bacallà, i que els jueus tenien un privilegi, que era la mort més ràpida. El jueu durava molt poc a Mauthausen. Ells pujaven pedra tots els dies per norma. Alguns que es precipitaven perquè no podien resistir-ho. Els donaven remolatxa amb alguna preparació que els descomponia per dins. Els entrava la disenteria. Veies per terra trossos de budell desfet. La cambra de tortures, l'he vista després, i la de gas. Però sé per un que treballava allí què passava. Entraven dones, homes i xiquets. Es deixaven la roba fora com si anaren a dutxar-se. I una volta dins, l'oficial que gasejava havia adquirit una habilitat tan gran que dominava la situació i els feia patir com li donava la gana. S'emocionava. Experimentava plaer en el crim. Quan acabava, se n'anava i en airejar-se la cambra entraven i amb unes vagonetes portaven els cadàvers al forn. Alguns d'ells tenien les ungles clavades a la gola. Estic convençut que era el mateix gas que van usar per a desinfectar-nos la roba. Era tan fort que causava èczemes en les parts que agafava més concentrat.

—*Com era un dia a Mauthausen?*

—Només fer-se clar, a la formació. A la insurrecció. Cantaven el número. T'havies d'espavilar a entendre'l en alemany. I a les nou, per comoditat de les SS, t'atorgaven el comando que et corresponia. I a fer la jornada a la pedrera fins que començava a tornar el dia. Si plovia, a voltes hi havia paper de sac de ciment d'alguna construcció i la gent els agafava per protegir-se de la pluja, posats davall de la jaqueta. Però això era perillós perquè les arrugues es notaven i els *kapos* et feien llevar la jaqueta i la camisa i treballaves a tors nu a baixíssimes temperatures. Fins que li donava la gana. Fins

que el cos se't posava morat. I després de la pedrera, a la barraca, a dormir a terra uns contra altres, arraulits.

—Tots els dies hi havia morts a la pedrera?

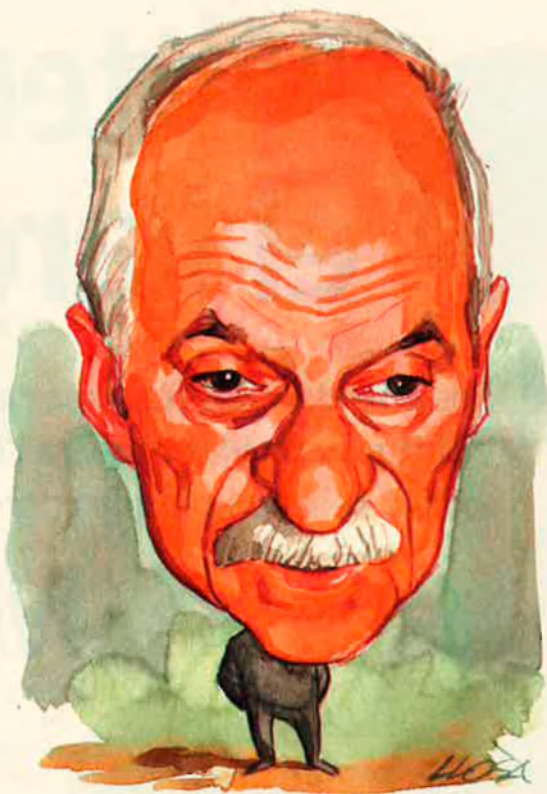
—Tots. I a voltes era preferible carregar un mort que no una pedra, perquè el granit, que pesava entre 15 i 20 quilos, et feia ferida. Un mort era més fàcil de portar. Llevat que fóra com un jueu gros, que, segons els comentaris, havia ofert tota la seua fortuna perquè l'alliberaren i el van mamprendre en un pontet i amb la baioneta li van furgar fins que li penjaven els budells. La cantera era molt dura. Hi havia voltes que els camions no venien i et feien moure la pedra d'ací allà perquè no estigueres parat. I que no tingueres la mala sort que et cridaren per a carregar pedra al Danubi, on tenies els guàrdies i els *kapos* molt damunt i la duresa del treball et destrossava. Amb el temps, vam deixar la pedrera i vam passar a fer una altra faena a cobert. Les peces que treballaves havies de marcar-les sempre, perquè si tenien algun defecte se t'acumulava sabotatge, i t'aplicaven les garrotades o et penjaven, segons el mal.

—Què menjaven, senyor Aura?

—Al matí, aigua de castanyes. Pareixia cafè i no ho era. I una volta a la setmana donaven una sopa d'aquestes de paquet. Per a dinar, un litre i mig de sopa a base de naps i safandries. Te'l posaven en una gamella. Tots s'esperaven a passar al final, perquè els *kapos* repartien per damunt i només era aigua. No és que baix tinguera més aliment, però era alguna cosa més que aigua. Moltes voltes te'n posaven menys en la gamella, i si t'esperaves omplien el cullerot i te l'abocaven damunt el cap, a temperatura d'ebullició. De nit, al principi donaven mig pa. Igual que si fóra un rajol del 9. Després, per circumstàncies que ja no desconec, el partien en tres parts i te'n donaven una. I més avant ja el partien en quatre. Et donaven un trosset de salsitxó, que era artificial. O a voltes, una cullerada de melmelada i un trosset de margarina. Hi havia tanta gana que van desaparèixer fins i tot les arrels del camp, de la fam que passàvem. Amb el màneg de la cullera les treïem. Vam eixir amb la pell i els ossos.

—En algun moment va desitjar morir a Mauthausen per no poder-ho suportar?

—Va haver-hi un parell de voltes que la faena era tan dura i l'horror tan gran que sí que ho desitjava. Però pensava en la meua àvia, perquè jo no tenia mare, i en mon pare i el meu germà i em desapareixia la idea. Si els altres aguan-

—Psicològicament li queden seqüeles?

—Vaig pel carrer i no m'adone del que hi ha al costat. Vaig molt pendent del passat. I moltes nits em desperte i crec que encara estic a Mauthausen. Tinc un dormir sobressaltat. Ja no he pogut dormir tan tranquil després de passar pel camp.

—Hi ha tornat, a Mauthausen?

—Al 45 aniversari de l'alliberament, amb un viatge organitzat per l'Amical de Mauthausen. Em va fer una impressió tremenda i vaig haver d'estar en tractament durant algun temps. Hem d'esforçar-nos per explicar a la joventut tot el que hem hagut de passar per tal que no es pugui repetir més mai. Quan es perd la democràcia, poden passar coses molt terribles.

taven, jo també hauria de poder.

—Com van notar que s'acostava l'alliberament?

—Per algunes incursions aèries dels aliats. Van començar a bombardejar els voltants. I tres o quatre dies abans de l'alliberament ens van llevar la ratlla del cap. Portàvem el cabell rapat excepte una ratlla al mig del cap d'un centímetre d'alta i tot el que era la màquina d'ampla. Ens van deixar el cap pelat. I un matí, el 5 de maig, ens va fer la impressió que no hi havia guàrdies. I vam començar a veure passar per la carretera les tropes nord-americanes. Però així i tot estàvem recelosos. Les tropes ens van posar com a retinguts en un pati, i ens va sentir parlar un soldat de Montevideo i ens va tranquil·litzar. Vam ser dels primers a ser repatriats a París, com a gent molt esgotada. A París ens van tractar molt bé i ens van donar una alimentació controlada. Hi va haver presos el dia de l'allibe-

rament que van entrar a les cuines on hi havia pots de melmelada dels SS i van començar a engolir-ne i clar, no la van poder digerir. Els va causar gran ardor i una reacció mortal. Van morir després de sobreviure a tantes penalitats i aguantar durant tants anys.

—De quina manera li ha afectat en termes de salut?

—Intente portar una vida totalment sana, com sempre. Abans de la guerra em vaig dedicar molt al muntanyisme i al futbol, i a partir dels 17 anys i mig, que vaig eixir d'Alcoi, he intentat mantenir aquest estil dins del que era possible. I després de l'alliberament, he portat una vida molt sana, sempre pendent del meu sofriment, de l'esgotament que em van deixar els camps. Vaig tenir l'operació d'hemorroides, que era pròpia dels camps. Era normal passar-te una setmana o deu dies sense fer les necessitats, perquè els menjars que et donaven contreïen molt l'intestí. O tenies diarrea o un estrenyiment tremendíssim. Els menjars només servien per a orinar. Em supurava pus al costat de l'ull, i vaig perdre la dentadura. Tenia una piorrea tremenda. A falta de vitamines, l'escorbut es va menjar les genives i les dents em ballaven amb un dolor terrible.

—Què sent quan hi ha gent que nega que això ha passat?

—Jo no podria discutir amb una persona que pensara això. Ell estaria fanatitzat i jo li diria la veritat. Desgraciadament això ha estat una realitat i correm un risc que torne a passar amb la gent que ho nega.

Miquel Alberola